Dr. Jos. Kotek:

Třetí valné shromáždění Mezinárodního sdružení pro sociální pokrok.

Mezinárodní sdružení pro sociální pokrok, které vzniklo r. 1925 z podnětu sjezdu sociální politiky pořádaném v Praze v r. 1924 spojením Mezinárodního sdružení pro boj proti nezaměstnanosti, Mezinárodního výboru pro sociální pojištění a Mezinárodního sdružení pro zákonnou ochranu dělnictva, konalo ve dnech 19. až 21. září 1929 v Curychu III. valné shromáždění. Úkolem Mezinárodního sdružení pro sociální pokrok je vědecká a odborná propagace sociálního pokroku. Sdružení má v jednotlivých státech národní skupiny a takovouto národní jednotkou sdružení pro Československo je Sociální ústav Československé republiky. Curyšského sjezdu sdružení zúčastnilo se na 200 delegátů z 15 různých států z kruhů vědeckých odborníků, odborných úředníků sociálně-poltických, zástupců odborových ústředen různých politických směrů a jednotlivých sociálně založených zaměstnavatelů. Na sjezd vyslalo zástupce 16 vlád, mezi nimi i československá, jíž zastupoval min. rada v min. sociální péče Dr. Brabiec. Zastoupeny byly dále Mezinárodní úřad práce, Socialistická internacionála, Mezinárodní odborový svaz a odborová internacionála křesťansko-sociálního dělnictva. Z Československa se sjezdu zúčastnili vedle zástupce vlády: univ. prof. Dr. E. Schoenbaum, Dr. E. Štern, gen. tajemník Ústřední sociální pojišťovny, taj. J. Bílý, doc. Dr. J. Janovský, posl. R. Klein, odbor. rada Dr. J. Kotek, prof. Dr. J. Löwy, posl. A. Pohl, řed. K. Tymich, řed. Fuksa a notář Dr. A. Zmek.

Na pořadu jednání curyšského sjezdu byly tyto otázky: 1. Ochranná politika rodiny. — Zprávy k tomuto bodu programu podali gen. ředitel Vercruysse z Bruselu a prof. Dr. Schoenbaum z Prahy. — 2. Prodloužení povinné školní návštěvy a problém národní výchovy. — Zprávu přednesl gen. tajemník Svazu správních úředníků a dělníků p. Elvin z Londýna. — 3. Problém vystěhovalectví zaměstnanectva. — Zprávu s hlediska státu vystěhovaleckého podal bývalý polský viceministr práce Simon, a zprávu s hlediska státu přistěhovaleckého podala americká sekce Mezinárodního sdružení pro sociální pokrok. — 4. Problém reálných mezd. — Úvodní referát přednesl Dr. Štern, gen. tajemník Ústřední sociální pojišťovny v Praze. Mimo uvedené otázky byla na denním pořadu volba předsednictva Mezinárodního sdružení pro sociální pokrok a částečná změna stanov sdružení.

Sjezd zahájil bývalý rakouský kancléř Dr. Renner, který prohlásil práci Mezinárodního sdružení pro sociální pokrok za doplnění a součást

práce započaté letošního roku v Haagu, Ženevě a Paříži, a směřující ke spolupráci mezinárodní na poli hospodářském a sociálním. Generální tajemník sdružení prof. Boissard zdůraznil ve své zprávě rozvoj sdružení, oznámil založení 4 nových národních skupin, velmi pochvalně se zmínil o publikační činnosti Sociálního ústavu Československé republiky, který je národní skupinou sdružení pro Československo, a dával tuto činnost za vzor ostatním národním skupinám.

Otázka ochranné politiky rodiny byla, stejně jako problém prodloužení školní návštěvy a otázka vystěhovalectví, projednávána nejprve ve zvláštní komisi. Podkladem jednání komise i plena byly tištěné referáty ředitele Vercruysse a prof. Dra Schoenbauma. Referát Vercruyssův obírá se činností a směrnicemi specielní technické komise, zřízené při sdružení r. 1928 ke studiu problému rodinné politiky, která na základě odpovědi vlád na dotazník sdružení usnesla se na několika resolucích. Prof. Dr. Schoenbaum upozornil ve svém referátě na škodlivé zjevy některých druhů soukromého pojištění a žádal, aby při provádění lidového pojištění bylo více přihlíženo k sociálně-politickým momentům, které snahu po zisku při tomto pojištění buď vylučují neb silně omezují a tím toto pojištění přivádějí do služeb rodinné ochranné politiky. Mezinárodní sdružení má se tedy zabývati lidovým pojištěním s hlediska sociálního pojištění, po případě za přibrání sociálně-politicky orientovaných odborníků soukromého pojištění.

Při jednání o tomto bodu programu v komisi i v plenu vyskytly se rozpory jednak formálního, jednak věcného rázu. Po stránce formální konstatována byla různost pojetí sociálního pojištění ve státech románských a ve státech ostatních. Různé hledisko bylo zastáváno též v otázce placení rodinných příplatků rodinám s větším počtem dětí a v otázce tak zv. vyrovnávacích pokladen. Systém rodinných mezd vyskytoval se ve všech státech se znehodnocenou měnou, ale byl v několika letech po válce odbourán a zůstal jen ve Francii a v Belgii. Zástupci obou těchto zemí naléhali na to, aby tento systém byl doporučen v resoluci, kdežto zástupci ostatních států, v prvé řadě Československa, Německa a Velké Britanie bránili se proti instituci rodinných mezd v jakékoli formě, obávajíce se hlavně, že rodinné mzdy stlačují celkovou mzdu dělníků a že vyrovnávací pokladny při své nynější organisaci nemají samosprávy, ohrožují stěhovavost dělníků a mají další jiné nevýhody pro dělníky. Tyto názory vedly v komisi k velmi zředěné resoluci, jež omezuje působnost vyrovnávacích pokladen na zmíněné dvě země, a to pro dodu přechodnou a en jako náhražku. Ale i proti této formě připuštění vyrovnávacích pokladen vyslovil se velmi ostře v plenu zástupce britských odborových organisací stejně jako před tím v komisi Dr. Štern.

Po debatě byla přijata plenem tato resoluce:

Článek 1. Mezinárodní sdružení pro sociální pokrok pokládá současné hospodářské postavení rodin širokých vrstev lidových za nedostatečné.

Při značném významu rodiny pro společnost, národ a stát a při dnešním bídném postavení četných rodin nemůže se čekati, až volnou hrou hospodářských sil a všeobecným zvýšením mezd bude dosaženo dostatečného hospodářského podkladu pro ohrožené rodiny. Jest proto

nutno odpomoci tomuto stavu positivními sociálně-politickými opatřeními.

Článek 2. Nutno vziti v úvahu tato opatření:

I. Sociální pojištění (t. j. zaručené vyrovnání různých břemen pro rodinné příslušníky pomocí jednoho nebo více způsobů rozvržení, čímž poskytovány budou příplatky — v penězích nebo naturaliích — dotované příspěvky buď dělníků, buď zaměstnavatelů nebo státu anebo společně všemi těmito třemi činiteli) pro případ:

a) nemoci, mateřství, úrazu, neschopnosti k práci, stáří, úmrtí a nezaměstnanosti;

b) že v domácnosti jsou děti nebo rodiče.

II. Doplňující sociální péči opatření péče sociální, ať již veřejné nebo soukromé, doplňující a individualisující podle zvláštní potřeby každé rodiny všeobecnou ochranu poskytovanou pojištěním sociálním; tato opatření obsahují zejména: péči o matky a o děti, výchovu, péči bytovou atd.

Článek 3. Pokud jde zejména o opatření uvedená v čl. 2., I. a), zjišťuje Mezinárodní sdružení pro sociální pokrok, že většina států pojala již do svého zákonodárství rozšíření dávek sociálního pojištění na rodinu. Sdružení však zjišťuje, že toto rozšíření jest dosud velmi nedostatečné a ukládá proto národním svým skupinám, aby se zasadily u sborů zákonodárných a ústavů pojišťovacích o to, aby při tomto systému ochrana rodiny byla účinná.

Článek 4. Pokud se týče zejména opatření uvedených v čl. 2., I b), uznává Mezinárodní sdružení pro sociální pokrok, zdůrazňujíc znovu že sociální pojištění jest nejlepším řešením tohoto problému, s ohledem na zařízení v některých zemích (Francii, Belgii), že v těchto zemích mohou býti rodinné příplatky vyplácené vyrovnávacími pokladnami připuštěny jako náhrada a jako přechodní opatření za těchto dvou podmínek:

1. že příplatky v nejkratší době budou zavedeny všeobecně, pokud možno ve srozumění s odborovými organisacemi dělníků (kolektivními smlouvami), jinak cestou zákona,

2. že bude zajištěna dostatečná bezpečnost a spolehlivý dozor.

Veřejné korporace a veřejné podniky mají svým úředníkům, zřízencům a dělníkům zaručiti podobné příplatky a jsou pak zproštěny i povinnosti býti členy vyrovnávacích pokladen.

Článek 5. Opatření týkající se ochrany rodiny mají, aby odpovídaly spravedlivým nárokům, rozšířeny býti na rodiny těch vrstev obyvatelstva, které nejsou sice v pracovním poměru, jejichž potřeby však jsou obdobné potřebám námezdních pracovníků.

Tištěný referát k druhému bodu programu, totiž k problému prodloužení školní návštěvy až do 15. roku, podal tajemník britského svazu úředníků a dělníků ve správní službě H. Elvin a uvedl pro tento požadavek důvody všeobecně zdravotní, kulturní, mravní, hospodářské a jiné. Na tento referát navázal ve své řeči posl. Klein, který doporučoval prodloužení školní návštěvy jako součást opatření proti nezaměstnanosti. Uskutečnění tohoto požadavku předpokládá však podle něho všeobecnou školní reformu, zkrácení učební doby a změnu učební osnovy živnostenských škol pokračovacích. Pro prodloužení školní návštěvy vyslovil se profesor německé university v Praze Dr. Löwy, který výstižně odůvodnil tento požadavek s hlediska lékařského, dále též zástupce rakouských odborových organisací V. Stein a zástupce

Mezinárodního úřadu práce Toit. Proti prodloužení školní návštěvy vyslovil se hlavně německý delegát von Nostitz, podle jehož slov by bylo již značným pokrokem, kdyby ve všech státech byla zavedena školní návštěva až do 14. roku a zavedeno povinné školství pokračovací. Proti prodloužení školní návštěvy mluví podle něho především finanční potíže a pak nutnost přeměny celého školského systému, v kterémžto směru není dosud v pedagogických kruzích jednoty. Doporučuje sice otázku vážně zkoumat, ale podle jeho názoru není dosud čas k uskutečnění navrhované reformy.

Resoluce k tomuto bodu programu zní:

I. Generální shromáždění Mezinárodního sdružení pro sociální pokrok konané v Curychu ve dnech 19. až 21. září 1929 zabývalo se velmi pečlivě zprávami, které mu byly předloženy řadou národních jeho sekcí a které ukazují nynější stav na poli výchovy a práce dětí ve státech evropských a ve Spojených státech severoamerických, a s radostí zjišťuje,

a) že dosaženo bylo pokroku v opatření prostředků a příležitosti ke vzdělání dětí i dospělých;

b) že prodloužena byla školní návštěva ve školách obecných;

c) že vzrůstá přesvědčení, že děti mají býti připravovány — pro svoji budoucnost a spolupráci v národě se strany samotného státu.

II. Mezinárodní sdružení pro sociální pokrok třebaže vyjadřuje svoje uspokojení nad pokroky dosaženými na poli výchovy, s politováním zjišťuje, že

a) jest dostatek ještě mezer ve výchově, takže mnoho dětí není s to využíti plně všech již existujících prostředků ke vzdělání,

b) že tyto prostředky jsou neúplné, ježto neplní zcela úkol výchovy, jímž jest:

1. mravní a intelektuální vývoj dítěte,

2. příprava dítěte vydělávati si samostatně živobytí a příprava jeho k dosažení vyšších míst společenského života.

3. vychovati v něm příštího občana.

c) Velká část úsilí a peněz vynaložených nyní na výchovu jest ztracena, protože daná zařízení nejdou dosti daleko.

III. S ohledem na skutečnosti uvedené v resoluci II. jest Mezinárodní sdružení pro sociální pokrok pevně přesvědčeno, že následující přání měla by tvořiti minimum výchovy:

1. Vstup do obecné školy měl by býti nejdříve v 6 letech a ne po 7. roce (nehledě ke školní návštěvě mateřských školek a všech ústavů pro přípravu na vyučování pro školy obecné);

2. hranice školní návštěvy měla by býti posunuta až do 15. roku a to co možno nejdříve a jakmile to okolnosti dovolí;

3. osnova vyučovací měla by míti povahu všeobecnou a v posledním roce školní návštěvy mělo by se především přihlížeti k praktickým vědomostem potřebným pro život;

4. s ohledem na hmotné potřeby rodičů se skrovnými příjmy měl by stát takovýmto rodičům poskytovati určité odškodnění po dobu posledního roku školní návštěvy jejich dítěte;

5. pokud možno nejdříve měly by býti zřízeny povinné denní pokračovací školy, věnované zejména vyučování odbornému. Určitý čas měl by býti vyhrazen tělesné výchově a občanské nauce;

6. návštěva těchto pokračovacích škol měla by býti povinná po určitou minimální dobu se zvláštním zřetelem na práci sezonní;

7. vyučování pokračovací mělo by trvati nejméně 3 roky a v případě, že jde o žáky zanedbané, do té doby, až dosáhnou minimálního stupně vzdělání;

8. k provedení nucené návštěvy těchto pokračovacích škol měly by býti stanoveny trestné sankce na zaměstnavatele i na dělníky.

IV. Mezinárodní sdružení pro sociální pokrok jest přesvědčeno, že bude-li tento program proveden, bude míti znatelný vliv

a) na tělesný a duševní rozvoj žáků,

b) na jich vývoj jako budoucích občanů,

c) na problém nezaměstnanosti, který dnes tvoří životní problém některých průmyslových států,

d) na statut zaměstnanců v celém světě.

V. Mezinárodní sdružení pro sociální pokrok se usnáší zaslati uvedené resoluce Mezinárodnímu úřadu práce v Ženevě s naléhavou prosbou, aby ředitel Mezinárodního úřadu práce tyto resoluce nejen vzal laskavě na vědomost, nýbrž aby je předal Správní radě Mezinárodního úřadu práce za tím účelem,

a) aby byly dány na pořad jedné z příštích mezinárodních konferencí práce, aby pokud možno nejdříve byla sjednána konvence, jejíž obsah tyto resoluce podávají;

b) aby ustaven byl u Mezinárodního úřadu práce stálý výbor, pověřený sledováním mezinárodního rozvoje dělnické výchovy a aby konal poradní úkol podobný úkolu, jejž plní již jiné výbory, zřízené u Mezinárodního úřadu práce.

VI. Mezinárodní sdružení pro sociální pokrok žádá naléhavě své národní jednotky, aby podnikly intensivní a stálou propagandu k uskutečnění uvedených resolucí v době co nejbližší, a jako první krok měla by tato propaganda míti za účel prodloužení povinné školní návštěvy až do 14. roku ve všech státech, v nichž toto opatření dosud není přijato.

VII. Mezinárodní sdružení pro sociální pokrok s politováním zjišťuje, že mezinárodní úmluvy, týkající se nejnižšího věku pro připuštění dětí k práci v průmyslu, v námořnictví a v zemědělství nejsou stále ještě ratifikovány řadou států a žádá, aby tyto státy úmluvy ty ratifikovaly v době co nejkratší.

VIII. Mezinárodní sdružení pro sociální pokrok béře s radostí na vědomost resoluci o povinné školní návštěvě, přijatou na sjezdu Světového svazu paedagogických sdružení, pořádaném v Ženevě v červenci 1929 a usnáší se předati závěry curyšského sjezdu Mezinárodnímu úřadu pro výchovu v Ženevě.

Resoluce přijatá na sjezdu Světového svazu paedagogických sdružení zní:

1. Doba povinné školní návštěvy má trvati nejméně 8 roků a po ní má býti zavedeno školství pokračovací.

2. Povinná školní návštěva má býti v době co nejkratší posunuta až do 15. roku ve všech zemích, kde se tak dosud nestalo.

3. Ve všech státech, kde zavedené již podmínky překročují již zde stanovené normy, nemají býti tyto podmínky žádným způsobem zmírňovány.

4. Má býti zkoumán pozorně problém reorganisace typů škol (odpovídající období školství nižšího a vyššího).

Třetím bodem programu sjezdu byla otázka stěhování zaměstnanců. Otázka ta byla na sjezdu projednávána jen předběžně, podrobnější jednání o ní bude na příštím sjezdu sdružení. Referát s hlediska státu vystěhovaleckého předložil bývalý polský viceministr práce G. Šimon. Stanovisko země přistěhovalecké k problému stěhování zaměstnanců podala americká skupina Mezinárodního sdružení pro sociální pokrok. Po podrobném projednání této otázky v příslušné komisi a po debatě v plenu shromáždění byla přijata tato resoluce:

Generální shromáždění Mezinárodního sdružení pro sociální pokrok svolané do Curychu na dny 19. až 21. září 1929 vyzývá národní jednotky sdružení, aby připravily pro všeobecné shromáždění, jež bude se konati v roce 1931, zprávu

a) o opatřeních se strany státu u odborových svazů dělnictva, podniknutých v jejich zemi v otázce stěhování, vystěhování nebo přistěhování dělníků,

b) o opatřeních stejného rázu, která jsou v jiných zemích, pokud se dotýkají státních příslušníků dotyčné národní sekce.

Sekce jsou vyzvány, aby v této zprávě vyzdvihly zejména opatření, která se týkají práva vystěhovati se nebo přistěhovati se, dále opatření, týkající se přistěhovalců v zemi již usazených tak, aby mohly býti připraveny podmínky mezinárodního vystěhovaleckého a přistěhovaleckého statutu.

V této zprávě jest třeba zmíniti se zvláště:

a) o stěhování zaoceánském,

b) o stěhování kontinentálním,

c) o stěhování trvalém a stěhování sezonním.

Generální shromáždění vyzývá národní sekce, aby přihlížely k problému stěhování zejména s hlediska demografického.

Zprávy mají býti zaslány představenstvu nejpozději 1. června 1930 a budou předloženy odborné komisi, která má býti dosazena výkonným výborem sdružení. Nato generální zpravodaj obdrží poukaz předložiti nejbližšímu valnému shromáždění positivní údaje zprávy, aby mohla býti podniknuta společná akce.

Také čtvrtý bod denního pořadu sjezdu, totiž otázka r e á l n ý c h m e z d, byla na curyšském sjezdu sdružení probrána jen předběžně a její podrobné projednání vyhraženo příštímu sjezdu po provedení diskuse v národních sekcích sdružení. Úvodní referát podal písemně a ústně dalšími vývody doprovodil gen. tajemník Ústřední sociální pojišťovny Dr. E v ž e n Š t e r n. Písemný referát Dra Šterna vychází ze zásady, že určitá životní úroveň dělnictva je předpokladem každé úspěšné sociální politiky a dovozuje, že zvýšení mezd má za následek rozšíření tuzemského konsumu a působí proto národohospodářsky velmi příznivě. Protože pak podle řečníka působí vysoké celní sazby jednotlivých evropských států velmi nepříznivě na zvýšení životní úrovně širokých vrstev lidových, přimlouvá se za Briandův návrh na hospodářské sjednocení Evropy. Příznivých důsledků racionalisace výroby pro dělnictvo nedosáhneme bez zracionalisování hospodářských vztahů mezistátních. — V další části svého referátu upozorňuje Dr. Štern na důležitost stabilisování dosažení určité životní úrovně dělnictva. Ukazuje, že kolektivní smlouvy jsou s to, aby zabránily nesprávné konkurenci zaměstnavatelů mezi sebou v otázce mzdy a navrhuje, aby otázka kolektivních smluv byla dána na pořad jedné z nejblíže příštích mezinárodních konferencí práce.

V dalších svých vývodech hovořil o hospodářském významu vyšších mezd pro racionalisaci podnikání a zvýšení koupěschopnosti na

vnitřním trhu v jednotlivých státech a zevšeobecnění vyššího obecného blahobytu. Svoje vývody pak formuloval v těchto 11 zásadách:

1. Předpokladem úspěšné sociální politiky je náležitá životní úroveň pracujících vrstev.

2. Její zajištění musí se opírati o systém řádně rozvinutého a řádně dotovaného sociálního pojištění, aby nebylo v naší společnosti osob bez vlastní viny zbavených existenčního minima.

3. Náležité vytváření se mzdové hladiny musí býti zaručeno právní závazností kolektivních smluv národními zákony, vyhovujícími mezinárodní konvenci, na níž se jest za tím účelem na Mezinárodní konferenci práce usnésti.

4. Mzdy tvoří v průmyslovém podnikání strojovém a zracionalisovaném stále menší kvotu výrobních nákladů než v době výroby rukodílné, neb převážně rukodílné.

5. Vyšší mzdy jsou účinným podnětem k účelnější, úspornější a technicky vyspělejší organisaci závodů a podnikání, důvodem k větší úspornosti s časem a námahou lidí.

6. Vyšší mzdy umožňují rozvinutí výroby a tím snížení cen pro národohospodářsky prospěšnou hromadnou konsumci nezbytných potřeb a zvyšují podstatně koupěschopnost vnitřního trhu ku prospěchu většiny obyvatelstva a tím celku.

7. K stopování vývoje životní úrovně budiž ve všech zemích hospodářsky význačných vedena úřední statistika reálných mezd podle jednotných metod mezinárodně smluvených.

8. Zvýšení životní úrovně, zejména v zemích evropských brzdí především systém ochranných cel, uzavírající přístup levnějšímu zboží k spotřebiteli a způsobující, že podnikatelé v řadě zemí usnadňují si možností exportu nízkými mzdami svých zaměstnanců a zvyšováním cen svých tovarů na vnitřním tržišti nad ceny zahraniční.

9. Otázka zvýšení životní úrovně pracujících vrstev musí býti řešena nejen racionalisací uvnitř státu, ale též mezinárodně: Usnadněním hospodářských styků a spolupráce mezi jednotlivými zeměmi.

10. Technické vymoženosti a v praxi se stále více uplatňující principy politické a hospodářské demokracie zvyšují životní úroveň nejširších vrstev.

11. Podporování těchto snah a urychlení tohoto vývoje znamená řešit sociální otázku zevšeobecněním průměrného blahobytu.

V debatě, které se zúčastnil úředník Mezinárodního úřadu práce Richardson, zástupce křesťansko-sociálních odborových organisací Tesiser, známý odborník odborového hnutí německého Umbreit, předseda Správní rady Mezinárodního úřadu práce Fontaine, prof. Zahn z Mnichova a předseda sjezdu Dr. Karel Renner, byl zdůrazněn význam tohoto tématu pro hospodářský a sociální život současné Evropy.

Po provedení této všeobecné debaty byla přijata resoluce k tomuto bodu, navržená referentem Drem Šternem, tohoto znění:

I. Na denním pořadu příštího sjezdu Mezinárodního sdružení pro sociální pokrok jest stanoviti otázku vysokých reálných mezd jako hlavní bod jednání. Tento problém nutno zkoumati po jeho hospodářsko-organi-

sační a statistické stránce, jakož i s hlediska významu vysokých mezd, s hlediska sociálního a kulturního.

II. Představenstvo se žádá, aby neprodleně dosadilo pracovní výbor, který by národním sekcím dal směrnice pro studium této otázky v jejich zemích a pro podání zprávy o nich představenstvu.
